

Gabriel Barceló Bover

Escriptor i professor de català mallorquí

DAVID PAGÈS I CASSÚ

Gabriel Barceló Bover i David Pagès i Cassú en una trobada a Manacor

Gabriel Barceló Bover (Manacor, 1936) és un enamorat de la llengua i del país. De fet, ho ha estat sempre. Per la seva capacitat de treball, per la seva empena i pel seu coratge ens recorda el seu admirat convilatà Mn. Antoni M. Alcover, de qui és un dels màxims especialistes.

Exercí, durant gairebé cinquanta anys, com a professor de llengua catalana en diversos centres i localitats de Mallorca. Des de 1973 fins al 2001, any en què es jubilà, dirigí les activitats de l'Escola Municipal de Mallorquí de Manacor.

Té una obra que fa molt de goig. Sòlida i duradora. Ha conreat gèneres ben diferents. Heus ací els títols d'alguns dels seus llibres: *Viatge de brusquers* (1965); *Es cafè d'es Xots* (1968), *Curs elemental de llengua de l'EMM* (1979); *Gent de forana* (1981); *Coneguem ca nostra* (1983); *Com s'ha de dir?* (1984); *Epistolari familiar de Mn. Alcover, en set volu-*

***mets* (1989-1999), *recollit en un del sol* (2000); *La normalització lingüística a l'Ajuntament de Manacor* (1990), *Qüestions de toponímia del llevant de Mallorca, amb A. Llull i R. Rosselló* (1990); *Gent d'empena* (2002); *Pere Orpí, confessió general d'un capellà poeta* (2003); *Andreu Llodrà vist per alguns dels seus amics* (2006); i tres reculls d'obra rimada: *Deu anys d'innocència* (2006); *Versos i esforços* (2004) i *40 brams* (2006)... Aquests últims mesos ha fet diferents presentacions del llibre *Recull de glosats d'un poeta sense escola*, del qual és autor-curador.**

Una trajectòria i una obra admirables, per a les quals sempre ha tingut el suport de la seva esposa, Margalida Rigo Mesquida, i dels seus fills i néts.

En aquesta entrevista ens parla de la llengua, dels països nostres i del futur, d'un futur que, malgrat els contratemps i les dificultats, ell veu amb ulls confiats i esperançadors.

Sou, des de ben menut, un enamorat de la llengua i del país. Quines persones us marcaren, d'una manera especial, en la vostra infantesa?

Doncs sí, i amb molt d'orgull. De ben petitó, la meua mare —que vaig perdre quan tan sols tenia vuit anys— fou la meua millor instructora. Vaig aprendre a llegir el català de Mallorca damunt els seus genolls tremolosos, resseguint el text i escoltant-la a ella, amb les *Rondaies mallorquines* de Mn. Alcover. La mare era una bona lectora, dona instruïda, llevadora que havia conegut el meu pare a l'Hospital Provincial de la Sang de Palma, on l'àvia paterna també exercia de comare. Segurament influïren en la meua formació lingüística d'infant les meves germanes —jo era el caganiu de la nierada de set— i tota la gent que habitava a prop de ca nostra, especialment un matrimoni eixorc que m'estimava molt, format per l'amo, en Joan Mestre, de s'Hostal, i la seva esposa, Jerònima-Maria Sitges. Allà no sentíem parlar castellà més que a uns pocs comandaments de l'exèrcit de Franco, que tenien els cavalls a l'alberg de davant ca nostra. Aquells veïns i veïnes eren gent en estat pur, de nissaga camperola, resadora i complidora dels manaments de Déu i de l'Església. Gent plena de por, per haver viscut de prop els desastres de la guerra contra la República.

Llegint la vostra biografia, hom constata que teniu una predilecció especial per l'ús de pseudònims: «es Ros des Carritxar», «s'Ase d'en Móra», «es Faroler»...

I «Picodiàvolo», «Cronos», «En Pelat des Collet» i d'altres que ara no em vénen a la memòria. De jove, no m'agradava que em coneguessin, era molt empegueïdor. Per això, en publicar a la premsa local —a un poble petit tothom es coneix— m'interessava més que es llegís en català i que el lector es fixàs més en el text que no en l'autor. «Es Ros des Carritxar», per exemple, nasqué perquè es Carritxar era un topònim desaparegut de la contrada, tan sols recordat d'uns pocs ancians. Aleshores —parlo de final dels anys seixanta i principis del setanta del segle passat— jo escrivia, en registre col·loquial, una secció quinzenal, *El camp*, que tingué continuïtat en una *Guia ciutadana*, en una revista local, i gairebé tots els lectors es creïen que qui les feia era un vell conrador. Em duia molta de feina mantenir aquell registre, però era divertit i tothom l'entenia; els articles es llegien en

veu alta dins els bars. Quant a «s'Ase d'en Móra», el vaig estrenar a una secció setmanal d'una altra revista manacorina l'any 1981. Era un glosat irònic, que es deia *Bram d'ase* i que comentava l'actualitat política local i autonòmica. El vaig prendre de la dita «és com s'Ase d'en Móra, que de tot quant veu s'enamora». «Es Faroler», semblant a l'anterior, també en versos, per a una altra revista de poca durada que es deia «El Faro Balear». Per regla general, sempre que escric en registre col·loquial, encara ara, ho faig amb pseudònim, mentre que quan ús l'estàndard per a escrits més seriosos, signo amb nom i llinatges.

Ensenyàreu català, en diversos centres i localitats de Mallorca, des de 1954 fins que us jubilàreu. Tan sols teníeu divuit anys quan començàreu a impartir classes. Gairebé éreu un aïllot.

Certament ho era, un jovenet inexpert, però amb moltes il·lusions. Record que aleshores jo era monitor a l'aspirantat d'Acció Catòlica de la meua parròquia i un vicari de bona memòria, Mn. Mateu Galmés, em confià un grup d'aïllots perquè els «entretingués», «instruís» i «educàs». Llavors jo acabava de sortir del seminari d'un orde religiós on m'havien format clericalment i humanística. I a l'aspirantat vaig començar a ensenyar la poca ortografia del català que havia après pel meu compte. Després vaig continuar amb un grup de teatre rural que formàrem amb alguns companys, dirigits per un autor molt popular, Sebastià Nicolau «Boter». En 1955 hi vaig estrenar una obreta «de per riure», *Els hereus del retratista*. A l'octubre de 1955, a dinou anys, em vaig fer càrrec de la plaça de «prefecte» de la Sala d'Estudis del Col·legi Municipal Ramon Llull d'ensenyança mitjana —conegut a tot el poble com «s'Institut»—, fet que em permeté un contacte directe amb els estudiants de batxillerat, i ja en 1959, acabat el parèntesi del servei militar obligatori, com a conseqüència d'un curset amb Eladi Homs Zimmer i altres catalans, fundàrem la secció escolta «Mn. Alcover» de Manacor amb Mn. Miquel Julià, poeta, músic i, sobretot, molt compromès amb el català. També hi vaig estrenar una obreta de «foc de campament» sobre la llegenda de sant Jordi, *Beyruth de dol i de festa*, amb els escoltes, alumnes de «s'Institut». Aquestes són les meves primeres passes en l'ensenyament del català, en un temps en què gairebé tot es feia en castellà.

Cursàreu el professorat de llengua catalana amb el mestre de mestres: Francesc de Borja Moll.

Sí, i en gran estima que ho tenc. Les primeres passes del meu autoaprenentatge del català les vaig fer amb el seu manual *Ortografia mallorquina, segons les normes de l'Institut...* de 1931, i més endavant, amb la també seva *Gramàtica normativa per a ús dels escriptors balearics* de 1962. Però quan el vaig conèixer personalment i m'hi vaig implicar de bondeveres fou en 1964, en què vaig establir contacte amb l'Obra Cultural Balear (OCB) i em vaig examinar de català elemental a l'Estudi General el maig de 1965. Modèstia a part, el senyor Moll m'atorgà un «excel·lent», que em valgué participar a un viatge per Catalunya, del qual vaig publicar la crònica *Viatge de brusquers*. L'èxit i els bons consells del Sr.

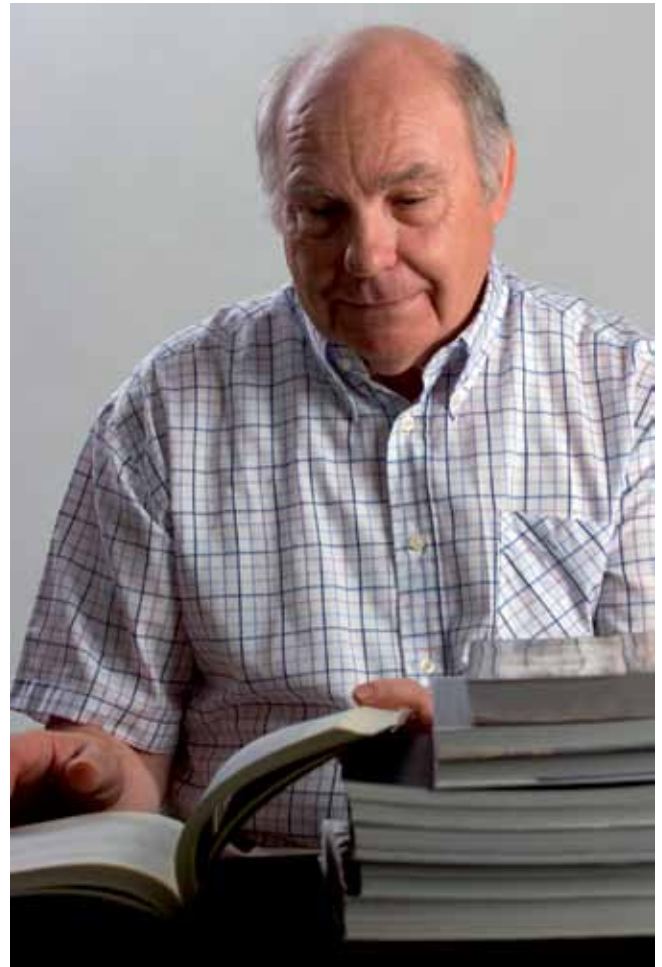
Moll m'encoratjaren a continuar els estudis de català regulats —d'aleshores, és clar— i vaig assolir el grau de professor elemental el juny de 1966, el de mitjà en 1969 i el de superior en 1974. Alhora exercia la doble professió de titular de dibuix i de català (aquest, per compte de l'OCB) des del 1966. Llavors vaig escampar la bona nova a diverses poblacions de l'illa, a més del col·legi Municipal. Tinguérem molt de contacte, tant epistolar com personal, a partir de 1965.

Heu estat el responsable del Servei d'Assessorament Lingüístic de l'Ajuntament de Manacor i heu dirigit les activitats de l'Escola Municipal de Mallorquí d'aquesta ciutat de 1973 a 2001, any en què us jubilàreu. Aquesta etapa devia ser la de la vostra plenitud professional.

Admeto que és així i que, a més, fou la més creativa, puix no teníem precedents. En 1970 el Col·legi Ramon Llull es convertí en Instituto Nacional Mixto, cosa que suposà l'extinció del primer. Si bé hi vaig continuar impartint les classes de català, l'arribada del nou professorat i les circumstàncies feren que en 1972 les hagués de deixar, encara que fos per poc temps. Hi hagué protestes de part de l'alumnat que les havia seguit, que, per mitjà de la premsa, arribaren a l'ajuntament. Al desembre d'aquest any, juntament amb el regidor Josep Maria Fuster i el professor Josep Maria Salom, demanàrem al regidor de Cultura la creació d'una escola municipal per donar continuïtat a l'ensenyament de la nostra llengua. La sol·licitud caigué en bones mans, sobretot les del professor i regidor Sr. Fuster, i en el mes de juny de 1973 el plenari de l'ajuntament, *nemine discrepante*, donava el seu vist-i-plau al projecte que li havíem presentat els tres iniciadors, assessorats pel Sr. Moll i els juristes de l'OCB. A l'octubre, l'Escola inicià la singladura oficial, que ja ha passat l'equador dels quaranta anys. L'Escola anà creixent a passes de gegant i en cosa de cinc anys assolí una plenitud que plantejà al patronat que la regia la necessitat de crear una plaça de funcionari-professor-assessor-director de l'Escola per a poder-la atendre degudament. El funcionament del Servei Lingüístic, complement independent de l'Escola, no començaria fins al final de la Transició, en el juliol de 1979, en què l'ajuntament prengué l'acord de redactar en català gairebé tota la documentació (convocatòries, actes, dictàmens, bans, edictes...).

Precisament a Manacor hi trobem la possessió de Santa Cirga, el lloc de naixença del vostre admirat Mn. Antoni M. Alcover...

Sí, sí... Allà nasqué i hi passà la infància. Està a uns cinc quilòmetres anant de Manacor a Porto Cristo. Era fill dels masovers que conreaven les llecoroses terres d'aquell pla. Després, la família també conreà les de la possessió veïna, Son Crespí. D'ací que a la seva correspondència familiar es referís, en donar comandacions, a tota la «crespineria». La meva admiració, ja ho he dit abans, em ve d'haver après les primeres lletres amb les seves narracions i d'haver estudiat aquest savi i complex canonge «bruixat» per la llengua, com el batejà el nostre amic Antoni Llull. Era un home amb l'empenta tellúrica de la terra, com Mn. Cinto Verdguer.

Gabriel Barceló és un apassionat per la llengua
FOTO: JOAN SERVERA CABRER

El fet de ser convilatà de Mn. Alcover i de ser un apassionat per la llengua us devia portar de ben jove a tenir interès per la seva obra.

Admeto que deu ser així. Hi ha quelcom dins l'atmosfera del municipi —potser l'ànima o esperit enganxat al paisatge— que fa que el nostre poble estigui amarat d'alcoverisme del més genuí: escriptors en llengua catalana a balquena, glossadors, conreadors de la cultura popular: Cossiers, Moretons, Indis, Dimonis, Nanets, Gegants, associacions de balls tradicionals... fins i tot una ben estimable colla castellera, orgull de la comarca de Llevant. No hi ha dubte que cosa hi ha perquè hi romanguí tanta deixa sanitosa. Jo tan sols sóc un més dels «tocats» d'alcoverisme. La Institució Pública que porta el seu nom el fa reviure cada any per la data del seu aniversari, el 2 de febrer, i no passa setmana que no hi hagi moguda a part o banda on no sia present el record del filòleg manacorí.

Amb quina lliçó ens hem de quedar, de la vida de Mn. Alcover?

Sens dubte, si tan sols ha de ser una, la seva estima i fidelitat irrenunciabls a la dama.

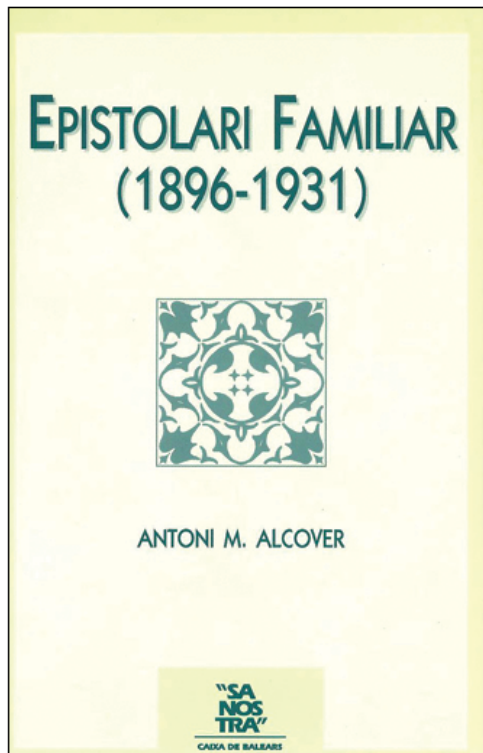
El lingüista Antoni Llull, en una entrevista que li férem per al número 78 de LLENGUA NACIONAL, ens avançava que teniu moltes dades aplegades entorn del pseudònim

que utilitzava el canonge mallorquí, Jordi des Recó, i que teniu la intenció d'escriure un treball amb totes les dades que teniu arreglades sobre aquest tema.

Aquesta intenció i convicció encara segueixen vigents. Si el cap i la salut no declinen massa aviat, potser l'acabaré d'enllestir i presentaré els resultats de la investigació a les pròximes jornades d'estudis locals. És un dels meus reptes encara no aconseguits que desig aportar a les troballes contínues que es fan d'aquest canonge magistral. La feina està bastant avançada.

Tinguéreu cura de l'edició dels set volums del l'Epistolari familiar de Mn. Alcover. Una feina llarga i laboriosa que us devia satisfer molt.

Ja ho pots ben dir, això de la feina laboriosa de transcripció, però resulta insignificant comparant-la amb la satisfacció que em produí conèixer el dia a dia d'aquest homenet amable, rioler, divertit, fins i tot xafarder, i la de salvar de l'oblit —i possible destrucció— més de dos-cents documents manuscrits que guardaven a les golfes de casa seva les nebodes d'Alcover, Aina i Catalina. Aquestes dones em donaren tota casta de facilitats per a estudiar-los i publicar-los. També, una vegada salvat el material, vaig tenir l'honor que el professor de la Universitat de les Illes Balears, Pere Rosselló Bover, s'interessés a agrupar els set volumets, apareguts entre 1989 i 1999 —bastants d'ells exhaurits— en un de sol, *Epistolari familiar (1896-1931)*, que publicà a la col·lecció «Tià de sa Real», núm. 78, la Caixa de Balears, l'any 2000.

Vós en sou un dels màxims especialistes. Ens agradaria que ens diguéssiu alguna cosa poc coneguda —o totalment desconeguda— de l'Apòstol de la Llengua.

Potser una que poca gent coneix fou la gran amistat que tingué amb un veí de Son Crespí, que guanyava el canonge de més de quaranta anys quan Alcover encara era seminarista. Aquest home, Antoni-Vicenç Santandreu, conrador i que no havia anat gairebé mai a escola, era un excel·lent versificador, amb una memòria prodigiosa. En romangué tan admirat que li féu recitar els seus nombrosos glosats —algun d'ells de 350 estrofes de dotze versos— i Alcover els deixà manuscrits a un llibre voluminós que titulà *Aplech de cançons populars*. Aquest «analfabet» resulta tenir un grapat de citacions al *Diccionari català-valencià-balear*, l'Alcover-Moll. El jove estudiant l'alliçonà seriosament perquè el glosador no usés castellanismes, aleshores molt de moda entre els repentistes, en els seus debats. L'amo Antoni-Vicenç va assolir en 1897 un primer accèssit als Jocs Florals de Barcelona i en 1904 hi féu una eixida molt exitosa entre els lletraferits acompanyant Mn. Alcover.

Heu conreat narrativa, poesia, descripció, viatges, teatre, llibres de didàctica de la llengua... Quin gènere us falta per treballar?

Doncs, mira per on, la novella extensa, de creació. Hi ha massa històries reals, que fins i tot superen les imaginàries, per a dedicar-hi tant de temps com absorbeix aquest gènere que tanmateix queda a mitges entre la fantasia i la realitat. O una cosa o l'altra, amb tot el meu respecte per als novel·listes, que tanmateix són els qui més prestigien la literatura nostrada i els qui s'emporten els premis i l'admiració dels lectors més exigents de casa nostra i de l'exterior. Mai no he estat temptat d'anar a concursos per assolir glòria o fama. Això ja em ve de lluny. No m'agraden les competicions, ni tan sols les esportives. Som un pacifista fins i tot en les polèmiques entre lletraferits. No em satisfà veure guanyadors, perquè això implica haver-hi perdedors. Tothom té les seves coses bones...

Fins i tot heu fet traducció...

Sobretot de documentació administrativa per a la normalització lingüística de l'Ajuntament de Manacor. Quant a l'altra, sí que he traduït alguns llibres d'història, inicialment escrits en castellà, com la *Història de Manacor* i *L'Alçament forà de 1450 (Defensa dels pagesos)*, de Gabriel Fuster, o *Hilari, el pianista dels dits tristos*, d'Antoni Mus, o *Les Illes del calçat*, d'història econòmica, de diversos autors, coordinat pel professor Carles Manera, que no s'arribà a editar... La resta, com ja he dit, són textos puntuals: documents notarials, sentències, poemes, cartes de restaurants, textos de compromisos... No, no em sent un traductor professional de novel·les o assaigs d'altres cultures, com els qui s'hi guanyen la vida.

Alguns dels vostres llibres estan dedicats a persones que «han mostrat cara per al recobriment de l'ús de la llengua i la dignitat nacionals d'aquest país», que són moltes. També, des de l'Ajuntament de Manacor, impulsàreu el «Reconeixement de mèrits» a persones compromeses amb el país i la llengua...

És el mínim que podíem fer per a ells: són els nostres herois, silenciats, anònims. En un món en què es valora tant la polí-

tica, el futbol, les curses de cotxes, el tenis, el bàsquet, el ciclisme... o sigui els cultivadors de la competició esportiva, calia tenir un detall d'agraïment als conreadors de l'intel·lecte, de l'art, de la cultura popular, on tants d'homes i dones, sense la claca mediàtica de ràdio, televisió, diaris i revistes, han participat en una lluita constant per conservar i fer avançar el «siau qui sou». Quant al «Reconeixement», estic content d'haver-lo iniciat i que encara perduri amb prestigi i dignitat, després de més de trenta-cinc edicions. Tant de bo que hom en continuï atorgant moltíssims més i que no sigui tan sols per als manacorins i illencs, com es fa darrerament, sinó que tinguï en compte gent d'arreu dels Països Catalans. Entre els qui l'han rebut hi podeu trobar des de simples pallolers fins a catedràtics d'universitat, puix la llengua és cosa de tots i qui l'estima i s'esforça a prestigiar-la mereix premi.

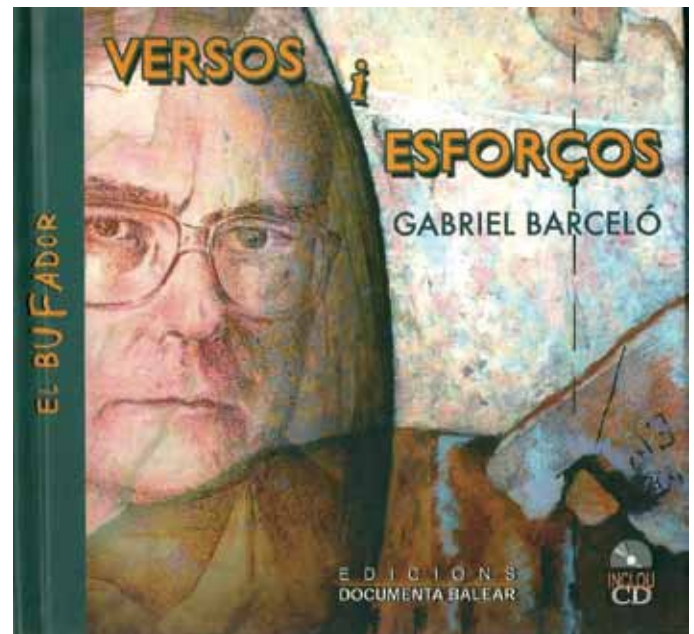
¿Hi ha alguna persona, de les moltes que heu conegut del món cultural, que us hagi impressionat de manera especial?

Ui, ara em poseu en un compromís molt seriós! N'hi ha tantes, actualment, totes especials, que fóra molt llarga la relació. Només a tall d'exemple, de les actuals, admir l'actiu Ramon Sangles, l'historiador dom Josep Massot, el geolingüista Dr. Joan Veny, la presidenta d'Òmnium Muriel Casals... tots ells viuen en el Principat. Del País Valencià: el professor medievalista Albert Hauf i el promotor cultural Eliseu Climent. De la Catalunya Nord, el poeta popular d'Elna Gabriel Escarrà i la seva companya Olga Hulló. A les Illes, Aina Moll, Damià Pons, Isidor Marí, Felip Munar, Damià Duran, Pere Orpí... De l'Alguer, Mn. Antoni Nughes, el poeta Fidel Carboni... Són moltíssims més els qui m'han impressionat per la seva labor i exemple de fidelitat a la llengua.

Sabem que us agrada mirar el camí recorregut més que no pas el que falta per recórrer... Com us preguntàveu l'any 2006 en la introducció del vostre llibre *40 brams*: «Què hem avançat? Què n'hem après? Cap on anam?»

Crec que és bo, adesiara, «girar la ullada cap enrere», com diuen els versos de Joan Alcover a l'himne de Mallorca, «La Balanguera», sobretot per fer-ne balanç i no caure en el pessimisme i el descoratge. Responent la primera pregunta, em plau reconèixer que s'ha caminat molt i bé: vegeu-ne, com a comprovant, el creixement exponencial del nacionalisme i de l'independentisme. Quant a la segona, que cal malfiar-se de la retòrica de certs polítics endevinaires i treballar des de la societat civil perquè aquells es sentin constrets i acorralats i no perdin el nord. La tercera és conseqüència de les dues precedents: ja sabem què volem i com assolir-ne la meta, certament ambiciosa i difícil, però clara. Això sí, aquestes respostes, al Principat, són més contundents que a la Catalunya Insular. Però tot creix i, més tard o més d'hora, s'hi arriba. Com més ens agrediran, més forts ens farem, ja que no hi ha res tan dolent que no tenguï cosa bona.

Digueu-nos «coses bones» que destacaríeu dels molts episodis que hi hagut en defensa de la llengua catalana a les Illes aquests últims mesos.

Portada del llibre *Versos i esforços*, de Gabriel Barceló

Heus aquí les més immediates del 2013: enllaçament per la llengua de persones, associacions, edificis escolars, balconades d'ajuntaments... Vaga de fam i recorregut de Mallorca, a peu, de jubilats. Pèrdua de la por als enemics declarats de la cultura catalana. La culminació de totes, segurament, ha estat la cohesió social, amb més de cent mil manifestants fent costat, el 29 de setembre, a la rebel·lió verda dels ensenyants contra l'aplicació del TIL. Tot plegat ens dona el balanç més positiu dels darrers quaranta anys, jamai somniat ni esperat a les Illes, tradicionalment «de la calma». La labor dels mestres no es pot pagar tan sols amb la caixa de resistència; mereix el millor dels monuments. Ha fet història.

Què diríeu als joves i als nous nadius per engrescar-los a usar la nostra llengua?

El que els he dit tantes vegades a les classes de català i onsevulla que he pogut. Que som un poble que vol viure amb les mateixes condicions de què frueixen els no oprimits: en català, respectats, respectant els altres i oberts al món. És a dir, com viuen els nostres veïns de les Castelles o Extremadura, sense retallades d'Estatut, sense decrets imposant altres llengües, sense «contribucions econòmiques especials» per ser d'on som...

I què diríeu als governants si un dia els tinguéssiu aplegats davant vostre?

Depèn d'on siguin els governants. Als d'allà deçà, que ens deixin ja en pau i de fustigar-nos d'una vegada per totes. Així ells seran els primers a descansar en no haver de «castigar» la nostra tossuderia i superioritat. Als d'ací, els nostres, per entendre'ns, que prediquin amb l'exemple i deixin de fer tants revolts i estratagemes per entabanar. Que vagin per feina i es deixin de xerrameca de doble sentit i que despleguin més activitat. Que escoltin més el poble i que el serveixin, no que se'n serveixin.

Hi ha gent que es pregunta per què no hi ha una relació més estreta, des del punt de vista cultural, entre les diferents illes...

Perquè cada illa és un món, una autonomia, un poble amb la seva pròpia història i idiosincràsia. Tan sols les uneixen tres coses: l'aire del cel, l'aigua de la mar i la llengua comuna. Si no hi ha més relació cultural és perquè hi ha hagut injustícies —sobretot de caire econòmic i centralisme de part de la major que ha fet de gall amb esperons per dominar els quatre galliners—. Això de «Comunitat» és una farsa del «café para todos» que va reforçar la «Província». Ningú no vol subjugar-se al més poderós. Venim de taifes i encara en sentim l'orgull.

I, de cara a reforçar els lligams i els nexes entre els diferents Països Catalans, què caldria fer?

El contrari del que s'ha fet fins ara, en què s'ha aplicat la tècnica feixista del «divide i vencerás». Ergo, més intercomunicació dels mitjans informatius, sobretot els televisius; més intercanvi d'informació; més viatges turístics, d'uns i altres, per a conèixer i descobrir el territori dels nostres germans, i, des de les escoles, fomentar encara més els coneixements històrics, geogràfics, lingüístics i culturals que ens uneixen. Qui, ja fa anys, me'n donà el remei —i el vaig posar en pràctica amb resultats ben esperançadors amb els alumnes de l'Escola Municipal— fou el professor Josep-Lluís Carod Rovira, malauradament «coronat d'espines». Quanta ingratitude, Déu meu, amb aquest gran home!

En una entrevista al *Punt Avui*, el passat mes de juny, el pintor Miquel Barceló afirmava que «Mallorca forma part de Catalunya des del segle XIII, és una qüestió orgànica». Ens imaginem que hi deueu estar d'acord.

I tant, com hi estic! Si basta fer un cop d'ull als llinatges i renoms dels mallorquins i veiem que, en un elevat percentatge, són topònims catalans indicatius de la procedència dels repobladors de l'illa: Alcover, Barceló, Calafell, Manresa, Perelló, Ripoll, Rosselló, Santandreu, Sureda, Terrassa, Vic... Mallorca és una síntesi del Principat tant en toponímia com en els parlars subdialectals de les diferents contrades: Felanitx, Sineu, Alaró, Pollença, Capdepera... Poques persones se n'alliberarien de no portar un o altre cognom i del tic lingüístic procedent de la gran Catalunya de l'alta edat mitjana.

Si Catalunya aconsegueix en els pròxims anys un estat propi, ¿creieu que això beneficiarà l'ús de la llengua comuna, així com l'enfortiment de les relacions entre els països nostres?

N'estic ben convençut. És l'únic camí que ens queda per a la pervivència de la llengua i la cultura catalanes. Si no s'assoleix la independència, mala barraca! Com que estic persuadit que s'assolirà, l'enfortiment de les relacions en serà una conseqüència més. Els mallorquins som envejosos i panxcontents —que experimentin i s'arrisquin els altres! De sempre hem anat a la saga del que fa el Principat. Com que això donarà prosperitat i benestar, no trigaran gaire, els illencs, a seguir l'exemple i demanaran la confederació o l'annexió.

Això ara sembla una utopia, però temps al temps. «Si l'enveja fos tinya, tothom duria barret», com resa la dita.

Formeu part d'una generació que ha vist com l'illa canviava totalment. Quina valoració en feu? Com us agradaria que fos la Mallorca del futur?

El turisme ens ha donat la volta completa a la truita. Res no és ara del que era a la meua joventut: religió, camp, paisatge, costums, sectors productius, alimentació, població, fins i tot el clima... La meua valoració, ben subjectiva, és que els senyors que comanden l'Estat espanyol, Europa i el món han fet de nosaltres el que els ha vingut de gust. Hem estat una joguina en mans d'infants malcriats insaciabls que l'han despellissada jugant i fent cabrioles. Tenc els meus dubtes que hàgim progressat, malgrat que hi hagi més gent, més cotxes, més hotels, més avions, més carreteres... També hi ha menys bosc i més misèries. Del que no dubto és que la Mallorca d'ara no s'assembla en res a la que em veié néixer i créixer. Potser l'única cosa que roman d'aleshores és la forma que apareix en els mapes.

Ens consta que esteu a punt d'enllestir el tercer volum de les vostres memòries, que arriba fins a l'any 1983. Comptem que hi deurà haver més volums i que els veurem publicats.

L'edat em diu que estic caminant per la capavallada i he de reforçar els genolls amb gaiato. No sé quant temps em queda perquè la meua carabassa continuï amb ganes d'escriure i de recordar el passat. Mentre la mitja salut aguanti, procuraré seguir actiu perquè les neurones no em juguin una mala passada. Si això fos així, m'agradaria contar la meua experiència i esperances almanco fins al 2002, en què vaig començar la vida, per entendre'ns, «contemplativa». Quant al que dieu de veure'ls publicats, no és gaire probable, almanco mentre la vida m'acompanyi. No crec que el que hi dic pugui interessar gaire a la gent que ens segueix. L'època dels lectors de llibres s'està esfumant. Les noves tecnologies caminen més de pressa que nosaltres. Altrament, no les escric per publicar-les, sinó per mantenir la ment activa i perquè els meus fills, néts i amics puguin recordar-me, si els ve de gust, quan ja no em tinguin.

Què us ha ensenyat la vida? Què us agradaria veure i viure els pròxims anys?

M'ha ensenyat moltes coses, positives i negatives. Entre les primeres, que la vida és molt breu, passa volant, i que el que tu no facis no ho farà ningú. Entre les segones, que el diner és un déu totpoderós, implacable, senyor del cel i la terra i que l'altruisme —que n'hi ha— cal cercar-lo amb un llum, malgrat sigui de dia, com feia Diògenes. La humanitat, en general, és molt egoista. M'agradaria veure —i viure-hi, ei, si pot ser!— en un estat propi i amb la llengua catalana única oficial. Res de cooficialitats: el peix gros sempre es menja el petit.

Gabriel Barceló és d'aquelles persones que concentren en el seu si els millors valors d'un lloc, en el seu cas, de Mallorca. I que sigui per molts anys! ♦